

ELTE | IK

PROGRAMOZÁS

1. előadás

Horváth Győző, Horváth Gyula, Szlávi Péter

Bevezetés

Bevezetés

- Tárgy ismertetése
  - Módszeres feladatmegoldás számítógép segítségével
  - Eszközök bonyolultabb feladatok helyes megoldásához
    - Programozási tételek
  - Programozási alapok
- Követelmények
  - Folyamatos számonkérésű tárgy
  - <http://progalap.elte.hu>

A programkészítés folyamata

- 1. Specifikálás** (miből?, mit?) → *specifikáció*
- 2. Tervezés** (mivel?, hogyan?) → *adat- + algoritmus-leírás*
- 3. Kódolás** (a gép hogyan?) → *kód* (reprezentáció + implementáció)
- 4. Tesztelés** (hibás-e?) → *hibalista* (diagnózis)
- 5. Hibakeresés** (hol a hiba?) → *hibahely, -ok*
- 6. Hibajavítás** (hogyan jó?) → *helyes program*
- 7. Minőségvizsgálat, hatékonyság** (jobbítható-e?, hogyan?) → *jó program*
- 8. Dokumentálás** (hogyan működik, használható?) → *használható program*
- 9. Használat, karbantartás** (még mindig jó?) → *időtálló program*

A specifikáció

Példa

Feladat:

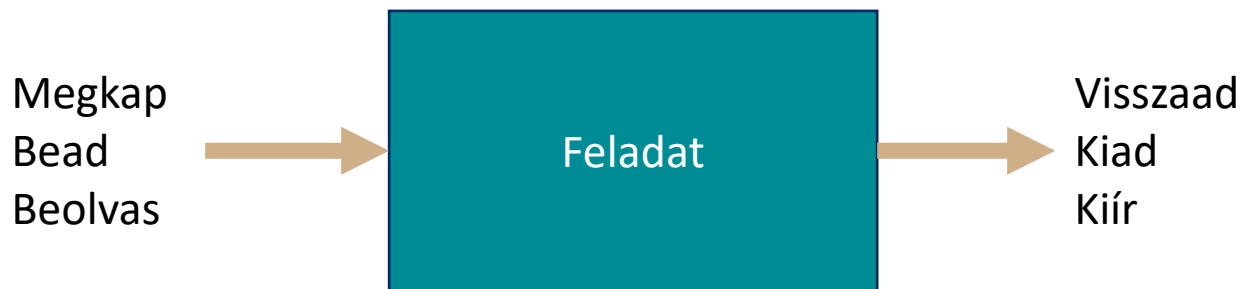
Egy ötgyerekes nagycsalád nyaralni indul a Balatonra. Az autópályán a 11 éves, a számok iránt mindig nagy érdeklődést mutató Matyi nem látja a kilométerórát, de szeretné megtudni, mekkora sebességgel mennek. Így elkezdi megszámolni hány kilométer táblát hagytak el, és közben az időt is méri. Milyen eredményt kap?

Példa

Feladat:

Az út, idő ismeretében határozd meg a sebességet!

Példa adatok

Feladat:

120km; 1óra → **Feladat** → 120km/óra

Az út, idő ismeretében határozd meg a sebességet!

Példa:

120km; 1óra → 120km/óra

12km; 0,1óra → 120km/óra

10,5km; 0,1óra → 105km/óra

Adatok köre

Példa:

$$s=120; t=1 \rightarrow v=120$$

$$s=10,5; t=0,1 \rightarrow v=105$$

Megkap: s, t azonosítójú valós számok
Visszaad: v azonosítójú valós szám

- „Megkapni”
  - két számot
  - pontosabban: két valós számot
  - még pontosabban: s, t azonosítójú valós számokat
- „Visszaadni”
  - egy számot
  - pontosabban: valós számot
  - még pontosabban: v azonosítójú valós számot

Megszorítások

Mindent elfogadok?

$s=-1; t=0 \rightarrow ?$

Megkap: s, t azonosítójú valós számok
Visszaad: v azonosítójú valós szám
Megszorítás: s nemnegatív, t pozitív

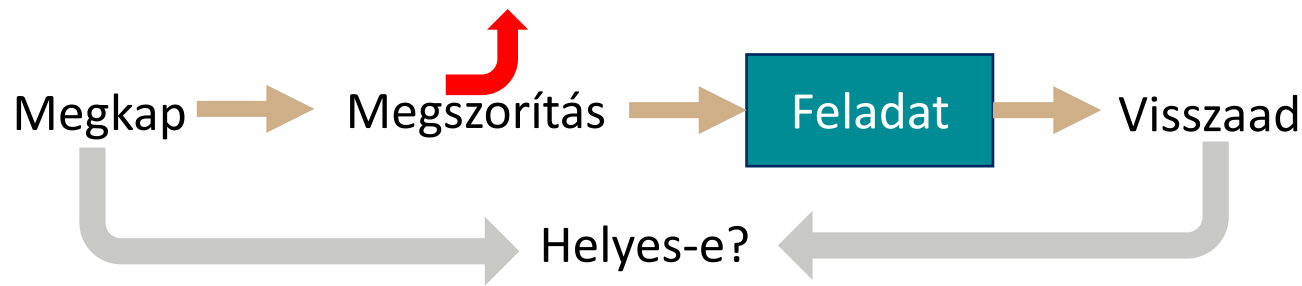
„Megkapni”:

s **nemnegatív** és t **pozitív** valós számokat.

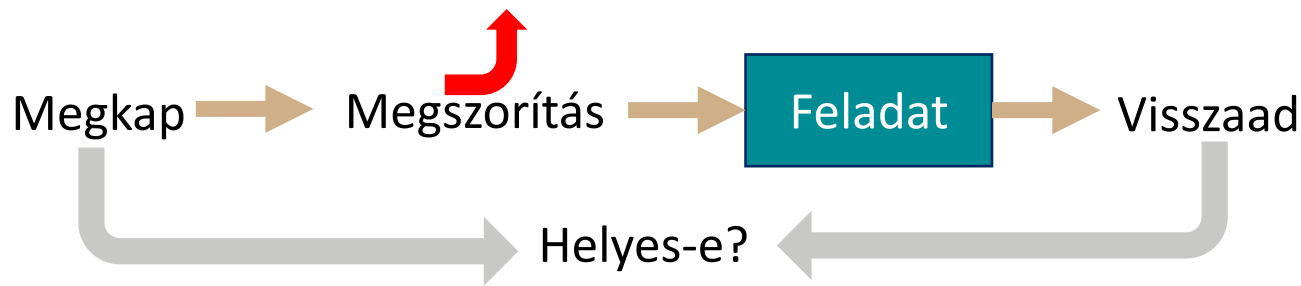
Helyes-e a feladat?

- Honnan tudjuk, hogy Matyi helyesen számolt?
- Honnan tudjuk, hogy a program **helyesen oldotta meg** a feladatot?
- Definiálni kell az összefüggést a kapott és a visszaadott adatok között!
  - $v=s/t$

Nem formálisan összegezve

- Megkapunk: s , t valós számokat
- Visszaadunk: v valós számot
- Megszorítás: s nemnegatív, t pozitív
- Megoldás: $v = s / t$

Példa: út-idő-sebesség

Feladat:

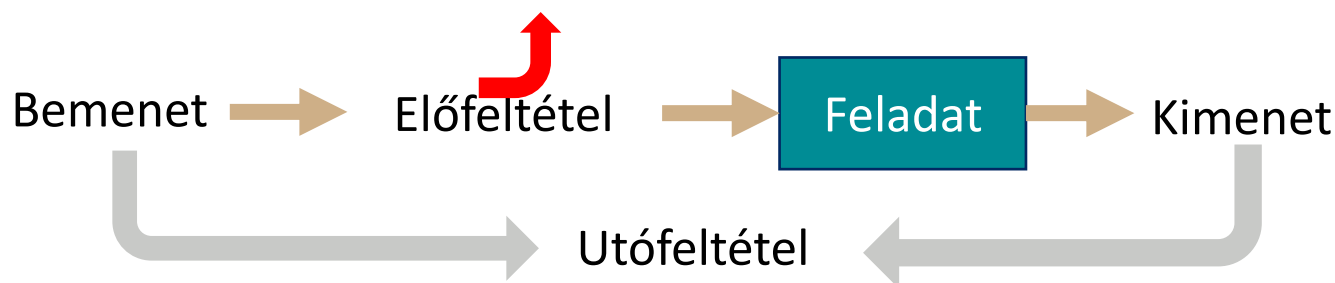
Az út, idő ismeretében határozd meg a sebességet!

Bemenet: $s \in \mathbb{R}$, $t \in \mathbb{R}$

Kimenet: $v \in \mathbb{R}$

Előfeltétel: $s \geq 0$ és $t > 0$

Utófeltétel: $v = s / t$

Példa: út-idő-sebesség

Feladat:

Az út, idő ismeretében határozd meg a sebességet!

Specifikáció:

Be: $s \in \mathbb{R}, t \in \mathbb{R}$

Ki: $v \in \mathbb{R}$

Ef: $s \geq 0$ és $t > 0$

Uf: $v = s / t$

$\mathbb{R}$ = Valós számok **halmaza**

A specifikáció fogalma

Célja:

a feladat formális megragadása
szerződés a megbízó és a fejlesztő között

Kérdések:

- Mitől függ a megoldás? – *bemenet*
- Mi a megoldás? – *kimenet*
- Mit jelent: „megoldásnak lenni”? – *utófeltétel*
- Mindig/Mikor *van* megoldás? – *előfeltétel*

A specifikáció fogalma

Összetevői:

1. Bemenő adatok (azonosító, értékhalmoz [mértékegység])
2. Ismeretek a bemenetről (előfeltétel)
3. Eredmények (azonosító, értékhalmoz)
4. Az eredményt meghatározó logikai állítás (utófeltétel), amely a helyesen összetartozó adatokra igaz értéket ad
5. A használt fogalmak definíciói
6. A megoldással szembeni követelmények
7. Korlátozó tényezők

A specifikáció fogalma

Tulajdonságai:

1. „Egyértelmű”, pontos, teljes
2. Tömör ($\leftarrow$ formalizált)
3. Érthető, szemléletes (fogalmak)

A három szempont sokszor ellentmond egymásnak.

Specifikációs eszközök:

1. Szöveges leírás
2. Matematikai megadás

Jelölések

Megnevezés	Jelölés, halmaz	Példa
Egész szám	$\mathbb{Z}$	$\dots; -2; -1; 0; 1; 2; \dots$
Természetes szám	$\mathbb{N}$	$0; 1; 2; 3; \dots$
Valós szám	$\mathbb{R}$	$10,234; \pi$
Logikai érték	$\mathbb{L}$	igaz, hamis
Szöveg	$\mathbb{S}$	„alma”
Karakter	$\mathbb{C}$	„a”

Példa: út-idő-sebesség

Feladat:

Az út, idő ismeretében határozd meg a sebességet!

Helyes-e az alábbi utófeltétel?

Be: $s \in \mathbb{R}, t \in \mathbb{R}$

Ki: $v \in \mathbb{R}$

Ef: $s \geq 0$ és $t > 0$

Uf: $s = v * t$

Specifikáció mint függvény

Sebesség: $\mathbb{R} \times \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$
Sebesség: $\mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}$
Sebesség(s, t):= v és $v=s/t$
Sebesség(s, t):= s/t

- **Bemenet:** $s \in \mathbb{R}, t \in \mathbb{R}$
a függvény értelmezési tartománya: $\mathbb{R} \times \mathbb{R} = \mathbb{R}^2$ (amelynek egyes komponenseire lehet hivatkozni a specifikációban s -sel, t -vel)
- **Kimenet:** $v \in \mathbb{R}$
a függvény értékkészlete: $\mathbb{R}$ (amelyre hivatkozhatunk a specifikációban v -vel)
- **Előfeltétel:** $s \geq 0$ és $t > 0$
a függvény értelmezési tartományának $(\mathbb{R}^2)$ szűkítése $(\mathbb{R}_{0,+}^2)$
- **Utófeltétel:** $v = s/t$
mi igaz a végeredményre: a „kiszámítási szabály”

Az algoritmus

Az algoritmus

Hogyan oldjuk meg a feladatot?

A megoldás *elemi lépésekre* bontása

Sebesség:

- $s / t \rightarrow v$
- $v \leftarrow s / t$
- $v := s / t$

Az algoritmus fogalma

Elemi tevékenységek:

értékadás, beolvasás, kiírás.

Az algoritmusok **összeállítási módjai**:

- Szekvencia (egymás utáni végrehajtás)
- Elágazás (választás 2 vagy több tevékenységből)
- Ciklus (ismétlés adott darabszámszor vagy adott feltételtől függően)
- Alprogram (egy összetett tevékenység, egyedi néven – absztrakció)

Algoritmusleíró nyelvek - pszeudokód

Szekvencia:

```
utasítás1  
utasítás2  
utasítás3
```

Elágazások:

```
Ha feltétel akkor  
    utasítások igaz esetén  
különben  
    utasítások hamis esetén  
Elágazás vége
```

kétirányú

```
Elágazás  
    feltétel1 esetén utasítások1  
    feltétel2 esetén utasítások2  
    ...  
    különben utasítások  
Elágazás vége
```

többirányú

Ciklusok:

```
Ciklus amíg feltétel  
    utasítások  
Ciklus vége
```

előltesztelő

```
Ciklus  
    utasítások  
amíg feltétel  
Ciklus vége
```

hátultesztelő

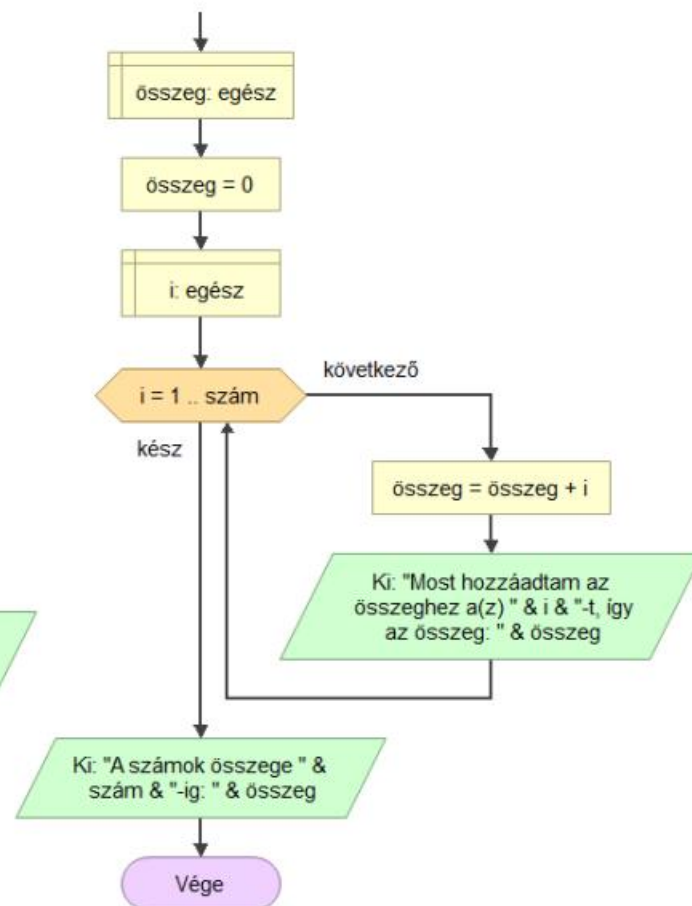
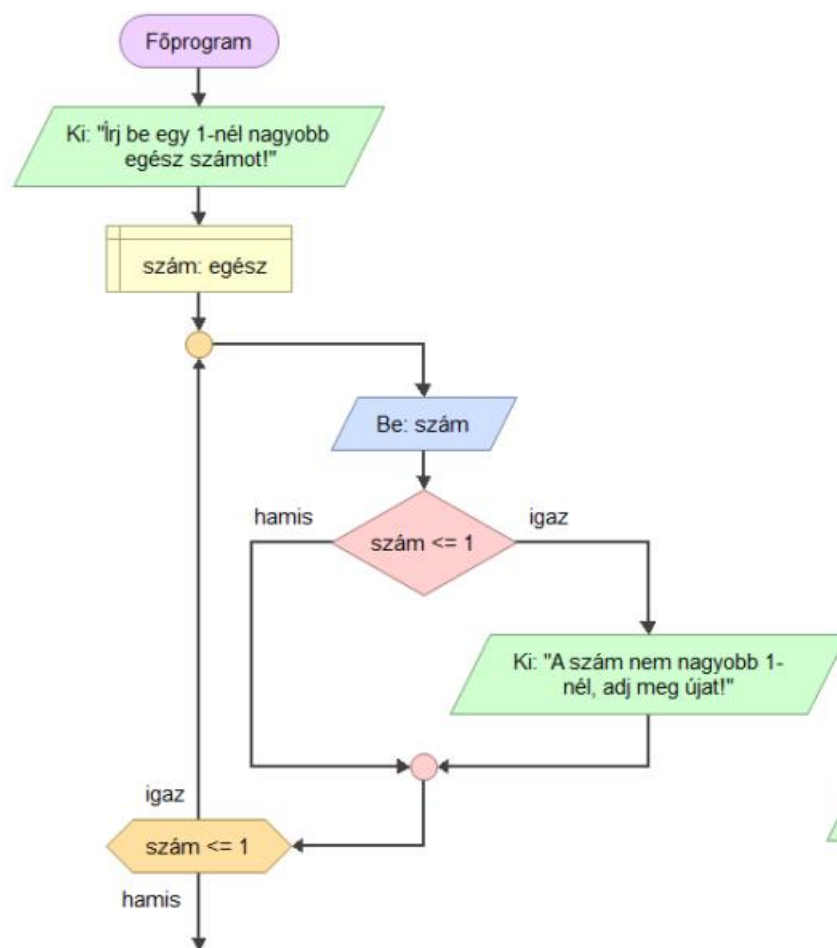
```
Ciklus i=e-től u-ig  
    utasítások  
Ciklus vége
```

számlálós

Algoritmusleíró nyelvek - folyamatábra

Szekvencia, elágazás, ciklus

Algoritmusleíró nyelvek - Struktogram

Szekvencia:

utasítás1
utasítás2
utasítás3

Elágazások:

feltétel	
<i>true</i>	<i>false</i>
utasítások1	utasítások2
...	...

kétirányú

Feltétel1	Feltétel2	...	egyébként
Utasítások1	Utasítások2	...	Utasítások

többirányú

Algoritmusleíró nyelvek - Struktogram

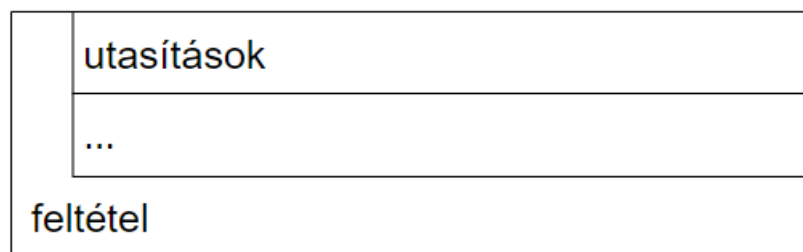
Ciklusok:

számlálós

előltesztelős

hátultesztelős

Algoritmusleíró nyelvek - Struktogram

- Struktogramszerkesztés
  - Táblázatkezelő/Szövegszerkesztő
  - [Structorizer](#)
  - [CodeBlocks](#) NSD szerkesztő
  - [Online szerkesztő](#) (speciális nyelv)

Specifikáció és megvalósítás

Specifikáció és megvalósítás:

A feladat specifikációja valós világbeli objektumokhoz rendel valamilyen valós világbeli eredményt. Emiatt valós világbeli dolgokkal (pontosabban azok absztrakciójával, pl. valós számok halmaza) foglalkozik.

A feladat számítógépes megoldása emiatt több részből áll

- a valós világbeli objektumokat leíró adatokat be kell juttatni a számítógépbe, annak memóriájában tárolni kell – ezek lesznek a megoldásbeli változók, amelyek típusa a számítógépes világ által elfogadott/megvalósított típusokból állhat (azaz pl. a számítógépes valós számok halmaza a matematika valós számhalmazának egy véges része lehet) – a specifikációban szereplő neveket (egyelőre) azonos nevű memóriabeli változókkal azonosítjuk;

Specifikáció és megvalósítás

- a memóriában megjelenő változókból valamilyen függvénnyel kiszámítjuk az eredményt, amit szintén a memóriában tároljuk – ezek neve (egyelőre) szintén megegyezik a specifikációban szereplő elnevezésekkel;
- végül az eredményt tartalmazó változók értékeit valahogyan kijuttatjuk a külvilágba.

Megjegyzés: lehetnek olyan változók is (látni fogjuk), amelyek a specifikációban nem jelennek meg.

Ebből alakul ki a klasszikus programok három fő lépése (= 3 algoritmus szekvenciája):

- az adatok beolvasása;
- az eredmény kiszámítása;
- az eredmény kiírása.

Specifikáció és algoritmus

- Specifikáció
  - Adathoz adatot rendel, $\text{adat} \rightarrow \text{adat}$
  - Például: $10,5; 0,1 \rightarrow 105$
  - Az adatokra címkéken keresztül hivatkozunk
  - Például: $s \in R, t \in R \rightarrow v \in R$

Specifikáció és algoritmus

- Algoritmus

- A specifikációbeli címkékhez ugyanolyan nevű változókat hozunk létre
  - Például: $s \in R \rightarrow s$: Valós
- Az algoritmus végrehajtása előtt a bemeneti változók felveszik a bemeneti adatok értékeit (beolvasás)
- Az algoritmus a megoldás során módosíthatja a változók értékét (feldolgozás)
- Az algoritmus végrehajtása után a kimeneti változók a kimeneti adatok értékét kell tartalmazzák (kiírás)

Példa: sebesség

Algoritmus:

A programunk 4 fő részből áll: az adatok **deklarálása**, **beolvasása**, az eredmény **kiszámítása**, az eredmény **kiírása**:

Specifikáció:

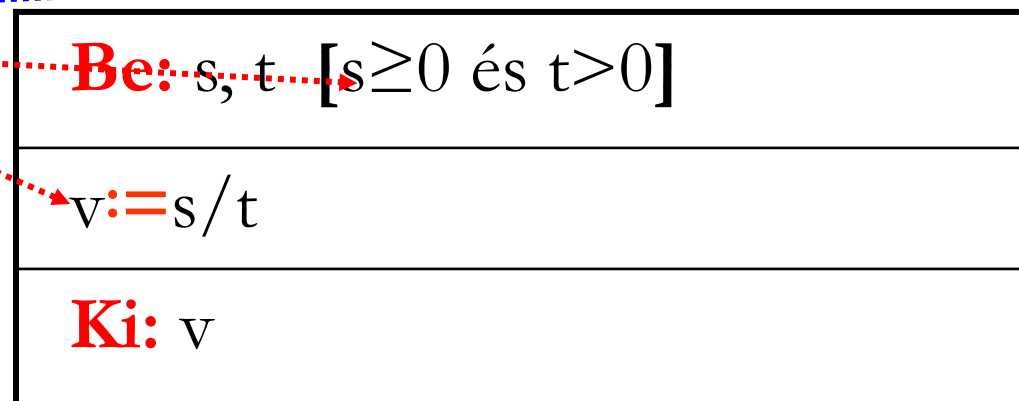
Be: $s \in \mathbb{R}, t \in \mathbb{R}$

Ki: $v \in \mathbb{R}$

Ef: $s \geq 0$ és $t > 0$

Uf: $v = s / t$

Valós: Valós számok típusa

Változó
 s, t : Valós
 v : Valós

A **deklarációt**, az „elemi” utasításokat egy-egy „dobozba” írjuk.

Példa: sebesség

Algoritmus:

A be- és kimenetet nem algoritmizáljuk!

A specifikációból egyértelműen származtatott deklarációkat nem tüntetjük fel.

Specifikáció:

Be: $s \in \mathbb{R}, t \in \mathbb{R}$

Ki: $v \in \mathbb{R}$

Ef: $s \geq 0$ és $t > 0$

Uf: $v = s / t$

$v := s / t$

~~Be: s, t [$s \geq 0$ és $t > 0$]~~

$v := s / t$

~~Ki: v~~

~~Változó
 s, t : Valós
 v : Valós~~

A kód

Kód keret

```
namespace sebesseg {  
    internal class Program {  
        static void Main(string[] args) {  
            // Deklaráció  
  
            // Beolvasás  
  
            // Feldolgozás  
  
            // Kiírás  
  
        }  
    }  
}
```

Kód megoldás

```
// Deklaráció
double s, t;
double v;
// Beolvasás
Console.Write("s = ");
double.TryParse(Console.ReadLine(), out s);

Console.Write("t = ");
double.TryParse(Console.ReadLine(), out t);

// Feldolgozás
v = s / t;

// Kiírás
Console.WriteLine("A sebesség: {0}", v);
```

Kód: deklaráció

Specifikáció	Algoritmus	Kód
$\mathbb{Z}$	Egész	sbyte, short, int , long
$\mathbb{N}$	Természetes	byte, ushort, uint , ulong
$\mathbb{R}$	Valós	float, double
$\mathbb{L}$	Logikai	bool
$\mathbb{S}$	Szöveg	string
$\mathbb{C}$	Karakter	char

Változó s:Valós

double s;

Kód: beolvasás, kiírás

- Beolvasás

```
Console.Write("s = ");  
double.TryParse(Console.ReadLine(), out s);
```

- Kiírás

```
Console.WriteLine("A sebesség: {0}", v);
```

- Feldolgozás

- Értékadás: = operátor
 $v = s / t;$

Összefoglalva – specifikáció

Feladat:

Egy ötgyerekes nagycsalád nyaralni indul a Balatonra. Az autópályán a 11 éves, a számok iránt mindig nagy érdeklődést mutató Matyi nem látja a kilométerórát, de szeretné megtudni, mekkora sebességgel mennek. Így elkezd megszámolni hány kilométer táblát hagytak el, és közben az időt is méri. Milyen eredményt kap?

Feladat:

Az út, idő ismeretében határozd meg a sebességet!

Specifikáció:

Be: $s \in \mathbb{R}$, $t \in \mathbb{R}$

Ki: $v \in \mathbb{R}$

Ef: $s \geq 0$ és $t > 0$

Uf: $v = s / t$

Összefoglalva – algoritmus

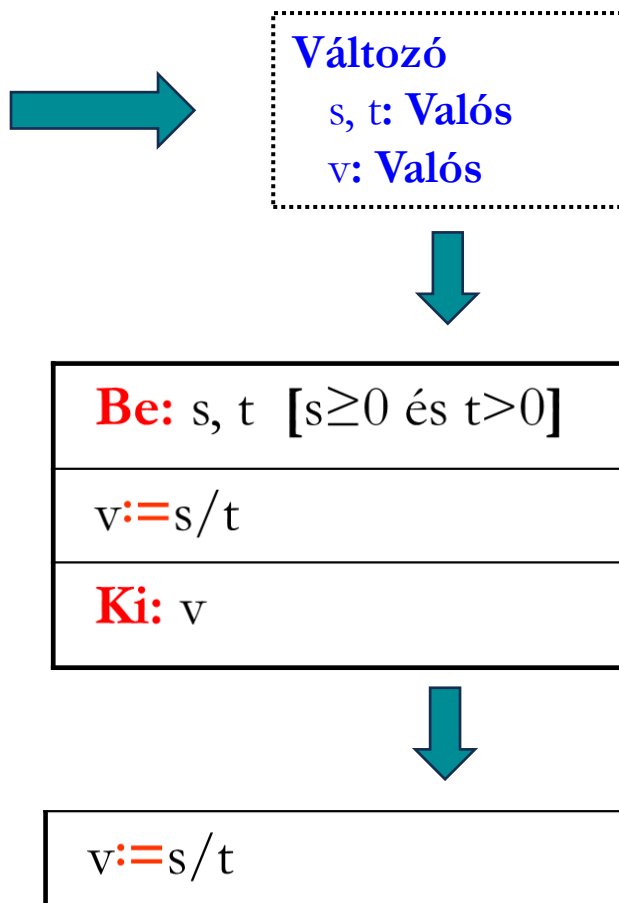
Specifikáció:

Be: $s \in \mathbb{R}, t \in \mathbb{R}$

Ki: $v \in \mathbb{R}$

Ef: $s \geq 0$ és $t > 0$

Uf: $v = s / t$

Összefoglalva – kód

Specifikáció:

Be: $s \in \mathbb{R}, t \in \mathbb{R}$
Ki: $v \in \mathbb{R}$
Ef: $s \geq 0$ és $t > 0$
Uf: $v = s / t$

Változó
 s, t : Valós
 v : Valós

Be: s, t [$s \geq 0$ és $t > 0$]

$v := s/t$

Ki: v

```
// Deklaráció
double s, t;
double v;
// Beolvasás
Console.Write("s = ");
double.TryParse(Console.ReadLine(), out s);

Console.Write("t = ");
double.TryParse(Console.ReadLine(), out t);

// Feldolgozás
v = s / t;

// Kiírás
Console.WriteLine("A sebesség: {0}", v);
```

Adatokkal kapcsolatos fogalmak

Adatokkal kapcsolatos fogalmak

- **Konstans**

Az az adat, amely a műveletvégzés során nem változtat^{hat}ja meg értékét, mindvégig ugyanabban az „állapotban” marad.

- **Változó**

Az ilyen adatféleségnek lényegéhez tartozik a „változékonyság”, más szóval: vonatkoz^{hat}nak rá olyan műveletek is, amelyek új értékkel látják el.

Tudományosabban fogalmazva: végrehajtás során megváltozhat az állapothalmaza.

Adatokkal kapcsolatos fogalmak

- **Változók fajtái céljuk szerint**

- bemeneti változó: bemenetkor kap értéket
- eredmény: kiszámítás tartozik hozzá
- részeredmény: kiszámítás tartozik hozzá, belőle további kiszámítások indulnak
- ... *(lesznek még továbbiak)*

Adatokkal kapcsolatos fogalmak

- **Értékadás**

Az az utasítás, amely révén a pillanatnyi állapotból egy meghatározott állapotba kerül a változó. (Nyilvánvaló, hogy konstans adatra nem vonatkozhat értékadás, az egy, kezdő-értéket meghatározón kívül.)

- **Típus**

Olyan „megállapodás” (absztrakt kategória), amely adatok egy lehetséges körét jelöli ki az által, hogy rögzíti azok állapothalmazát és az elvégezhető műveletek készletét.

Az adatjellemzők összefoglalása

Azonosító

Az a jelsorozat, amellyel hivatkozhatunk a tartalmára, amely által módosíthatjuk tartalmát.

Kezdőérték

A születéskor hozzárendelt érték.

Konstansoknál nyilvánvaló, hogy deklarációban kapja; változóknál akár deklarációban, akár futáskor szerez értéket magának.

A típus

Összetettség (strukturáltság) szempontjából beszélhetünk

- strukturálatlan (vagy skalár, elemi) típusról, ha (az adott szinten) szerkezetet nem tulajdonítunk neki; vagy
- strukturált (más szóval: összetett) típusról, ha (elemibb) összetevőkre bontjuk.

Elemi típusok

Egész típus

- Értékhalma: $-2^{31} \dots +2^{31} - 1$
(Min'Egész..Max'Egész)
- Műveletek: $+$, $-$, $*$, Div (egészosztás),
Mod (osztási maradék), $-$ (unáris mínusz),
 $^$ (pozitív egész kitevős hatványozás)
- Relációk: $=$, $<$, $\leq$, $\neq$, $\geq$, $>$
- Ábrázolás: kettes komplement kódú
- Változatai: méret és előjel szerint sokfélék

Példaként: 4-bájtos
ábrázolást
feltételezve.

A beolvasáson, a
kiíráson és
értékkadáson túliakkal
foglalkozunk csak.

Pl. 3-bites 2-es komplement kódú egész számok:

$+0=0|00_2$, $+1=0|01_2$, $+2=0|10_2$, $+3=0|11_2$,

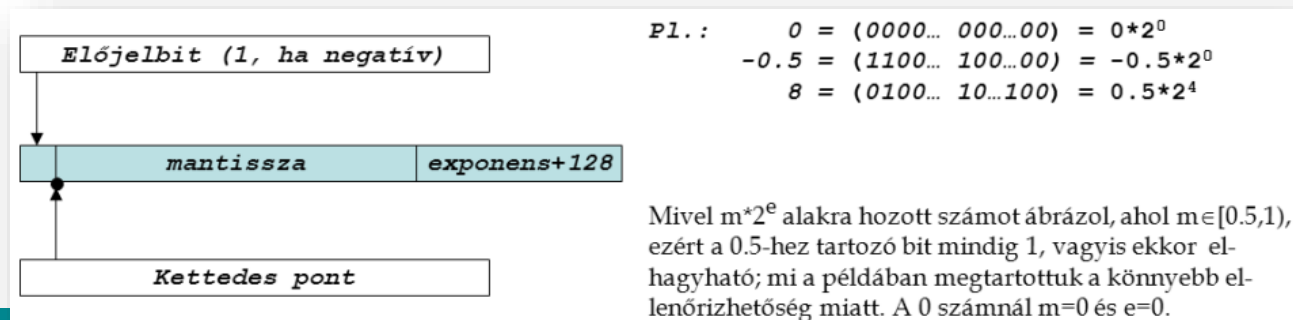
$-1=1|11_2$, $-2=1|10_2$, $-3=1|01_2$, $-4=1|00_2$,

Vegye észre a „szabályszerűségeket”!

Elemi típusok

Valós típus

- Értékhalmoz: ?????..????
(Min'Valós..Max'Valós nem definiáltak, vagy reprezentáció-függőek)
- Műveletek: +, -, *, /, ^, - (unáris mínusz)
- Relációk: =, <, ≤, ≠, ≥, >
- Ábrázolás: lebegőpontos ábrázolás (pontosabb lenne, ha e típust racionálisnak neveznénk, mert csak racionális számot képes ábrázolni)

Elemi típusok

Logikai típus

- Értékhalmoz: Hamis..Igaz
(Min'Logikai..Max'Logikai: Hamis, illetve Igaz)
- Műveletek: nem, és, vagy (a szokásos logikai műveletek)
- Relációk: =, <, ≤, ≠, ≥, >
- Ábrázolás: 0B = Hamis, -1B = Igaz
(esetleg: 1B = Igaz)... ahol xB = x érték „bináris egészként” ábrázolva
- Megjegyzés: a rendezésnek nem nagy a gyakorlati jelentősége.

Elemi típusok

Karakter típus

- Értékhalma: 0..255 - kódú jelek – ASCII
(Min'Karakter..Max'Karakter: a 0, illetve a 255 kódú karakter)
- Műveletek: karakter-specifikus nincs
(esetleg a $\text{Kód:Karakter} \rightarrow \text{Egész}$ függvény, és inverze a $\text{Karakter:Egész} \rightarrow \text{Karakter}$ függvény, amelyek a belső ábrázolással hozza kapcsolatba)
- Relációk: $=, <, \leq, \neq, \geq, >$
(a belső ábrázolásuk alapján $\rightarrow$ nem ABC-sorrend!)

Elágazás

Háromszög

Feladat:

3 szám lehet-e egy derékszögű háromszög 3 oldala?

Megoldás:

- Akkor lehet, ha $a^2 + b^2 = c^2$
- Akkor nem lehet, ha ez nem teljesül

Példa: háromszög

Tessék kipróbálni az alábbi adatokkal!

a: 3

b: 4

c: 5.0000000000000001

lehet: false

Feladat:

3 szám lehet-e egy derékszögű háromszög 3 oldala?

Specifikáció:

Be: $a \in \mathbb{R}$, $b \in \mathbb{R}$, $c \in \mathbb{R}$

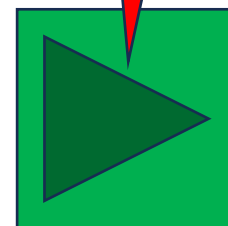
$\mathbb{R}$ =Valós számok **halmaza**

Ki: lehet $\in \mathbb{L}$

$\mathbb{L}$ =Logikai értékek **halmaza**

Ef: $a > 0$ és $b > 0$ és $c > 0$

Uf: $(a^2 + b^2 = c^2 \text{ és } \text{lehet} = \text{igaz}) \text{ vagy } (a^2 + b^2 \neq c^2 \text{ és } \text{lehet} = \text{hamis})$

Megjegyzés: a 3 szám sorrendjét ezek szerint implicite rögzítettük
– c az átfogó hossza!

Példa: háromszög

Feladat:

3 szám lehet-e egy derékszögű háromszög 3 oldala?

Specifikáció₂:

Be: $a \in \mathbb{R}, b \in \mathbb{R}, c \in \mathbb{R}$

Ki: lehet $\in \mathbb{L}$

Ef: $0 < a$ és $a \leq b$ és $b \leq c$

Uf: $(a^2 + b^2 = c^2$ és lehet=igaz) vagy
 $(a^2 + b^2 \neq c^2$ és lehet=hamis)

Megjegyzés: a 3 szám sorrendjét ezek szerint **explicit**e rögzítettük
– c az átfogó hossza!

Példa: háromszög

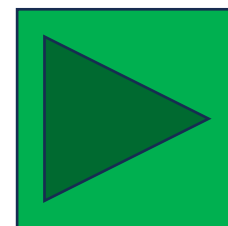
Implikáció:

a „ha-akkor” logikai kifejezése

a	b	a→b
igaz	igaz	igaz
igaz	hamis	hamis
hamis	igaz	igaz
hamis	hamis	igaz

Uf: $(a * a + b * b = c * c \text{ és lehet=igaz}) \text{ vagy}$
 $(a * a + b * b \neq c * c \text{ és lehet=hamis})$

Uf: $(a * a + b * b = c * c \rightarrow \text{lehet=igaz}) \text{ és}$
 $(a * a + b * b \neq c * c \rightarrow \text{lehet=hamis})$

Példa: háromszög

Be: $a \in \mathbb{R}, b \in \mathbb{R}, c \in \mathbb{R}$

Ki: $lehet \in L$

Ef: $0 < a$ és $a \leq b$ és $b \leq c$

Uf: $(a^2 + b^2 = c^2 \rightarrow lehet = igaz)$ és
 $(a^2 + b^2 \neq c^2 \rightarrow lehet = hamis)$

A valós típusú azonosság körül adódhatnak problémák a valós típusú adatok ábrázolása miatt.

A precíz megoldás:
 $|a^2 + b^2 - c^2| < \epsilon$

Algoritmus:

I \ (a ² +b ² =c ²)	N
lehet:=igaz	lehet:=hamis

Változó
 a, b, c : Valós
 $lehet$: Logikai

Kód megoldás

```
// Deklaráció
double a, b, c;
bool lehet;
// Beolvasás
Console.Write("a = ");
double.TryParse(Console.ReadLine(), out a);

Console.Write("b = ");
double.TryParse(Console.ReadLine(), out b);

Console.Write("c = ");
double.TryParse(Console.ReadLine(), out c);

// Feldolgozás
if (a * a + b * b == c * c) {
    lehet = true;
}
else {
    lehet = false;
}

// Kiírás
Console.WriteLine("Lehet derékszögű háromszög: {0}", lehet);
```

A valós típusú azonosság körül adódhatnak problémák a valós típusú adatok ábrázolása miatt.

A precíz megoldás:
 $Abs(a*a+b*b-c*c) < \epsilon$

$(a^2+b^2=c^2)$		Változó a,b,c:Valós lehet:Logikai
I	N	
lehet:=igaz	lehet:=hamis	

Példa: háromszög

Specifikáció₃:

Be: $a \in \mathbb{R}, b \in \mathbb{R}, c \in \mathbb{R}$

Ki: $lehet \in \mathbb{L}$

Ef: $0 < a$ és $a \leq b$ és $b \leq c$

Uf: $lehet = (a * a + b * b = c * c)$

Algoritmus:

$lehet := (a^2 + b^2 = c^2)$

Példa: háromszög

Egy másik **algorithmus** a lényegi részre:

Segéd változók deklarálása
„széljegyzetként”

Változó
aa,bb,cc:Valós

aa:=a²

bb:=b²

cc:=c²

lehet:=(aa+bb=cc)

Bevezethetők/-endők segéd (belső, saját) változók.

Kód megoldás

```
// Deklaráció
double a, b, c;
bool lehet;
// Beolvasás
Console.Write("a = ");
double.TryParse(Console.ReadLine(), out a);

Console.Write("b = ");
double.TryParse(Console.ReadLine(), out b);

Console.Write("c = ");
double.TryParse(Console.ReadLine(), out c);

// Feldolgozás
lehet = (a * a + b * b == c * c);

// Kiírás
Console.WriteLine("Lehet derékszögű háromszög: {0}", lehet);
```

Kód megoldás

```
// Deklaráció és beolvasás ld. korábban
// Előfeltétel ellenőrzés
if (0 < a && a <= b && b <= c) {
    // Feldolgozás
    lehet = (a * a + b * b == c * c);

    // Kiírás
    if (lehet) {
        Console.WriteLine("Lehet derékszögű háromszög");
    }
    else {
        Console.WriteLine("Nem lehet derékszögű háromszög");
    }
}
else {
    Console.WriteLine("Nem megfelelő értékek! Futtassa újra!");
}
```

Másodfokú egyenlet

Feladat: Adjuk meg a másodfokú egyenlet egy megoldását!

Az egyenlet: $ax^2+bx+c=0$.

Specifikáció₁:

Be: $a \in \mathbb{R}$, $b \in \mathbb{R}$, $c \in \mathbb{R}$

Ki: $x \in \mathbb{R}$

Ef: -

Uf: $ax^2+bx+c=0$

Megjegyzés: az uf. nem ad algoritmizálható információt. Nem baj, sőt tipikus, de ... próbálkozzunk még!

Megoldóképlet:
$$x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4 * a * c}}{2 * a}$$

Másodfokú egyenlet

Specifikáció₂:

Be: $a \in \mathbb{R}, b \in \mathbb{R}, c \in \mathbb{R}$

Ki: $x \in \mathbb{R}$

Ef: $a \neq 0$

Uf: $x = (-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}) / (2a)$

Nyitott kérdések:

- *Mindig/Mikor van megoldás?*
- *Egy megoldás van?*

Másodfokú egyenlet

Specifikáció:

Be: $a \in \mathbb{R}$, $b \in \mathbb{R}$, $c \in \mathbb{R}$

Ki: $x \in \mathbb{R}$, $van \in L$

Ef: $a \neq 0$

Uf: $van = (b*b - 4*a*c \geq 0)$ és

$van \rightarrow x = \frac{-b + \sqrt{b*b - 4*a*c}}{2*a}$

Másodfokú egyenlet

Kimenetbővítés:

Ki: $x \in \mathbb{R}$, $van \in L$

Uf: $van = (b^2 - 4ac \geq 0)$ és

$van \rightarrow x = (-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}) / (2a)$

Nyitott kérdés:

- *Egy megoldás van? – hf.*

Másodfokú egyenlet

Algoritmus:

Specifikáció:

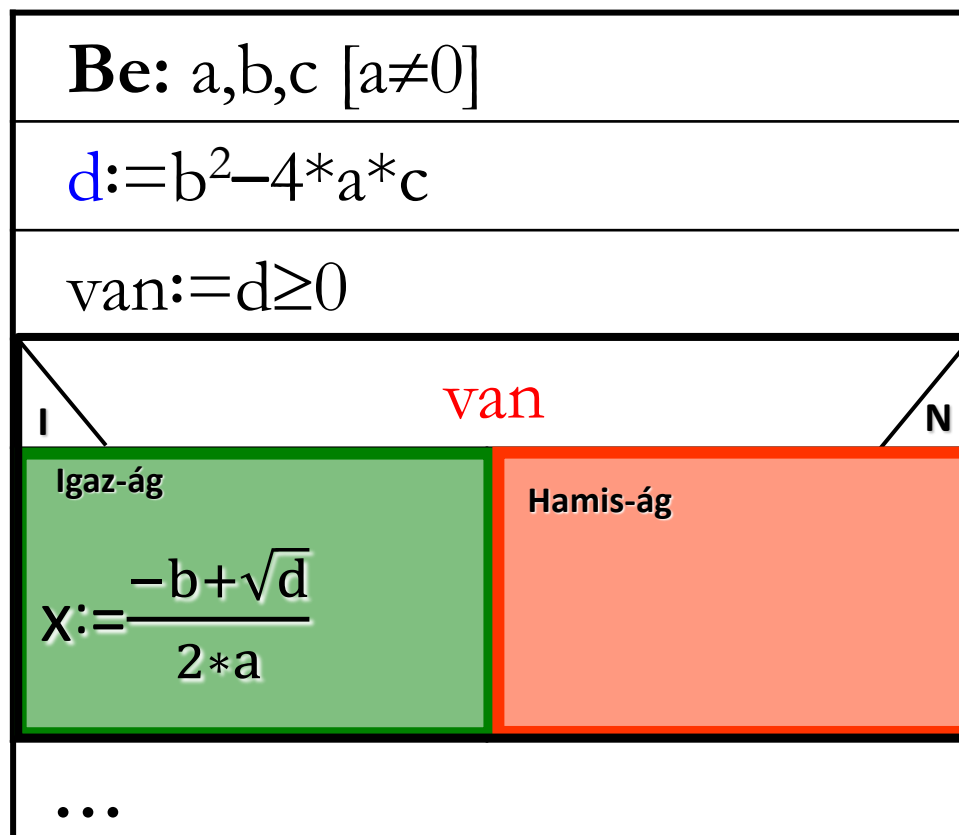
Be: $a \in \mathbb{R}$, $b \in \mathbb{R}$, $c \in \mathbb{R}$

Ki: $x \in \mathbb{R}$, **van** $\in \mathbb{L}$

Ef: $a \neq 0$

Uf: **van** $= (b*b - 4*a*c \geq 0)$ és

van $\rightarrow x = (-b + \sqrt{b*b - 4*a*c}) / (2*a)$

Változó

a, b, c, x : Valós

van: Logikai

d: Valós

Összefoglalás

Adatok, típusok, változók

Specifikáció	Algoritmus	Kód
$\mathbb{Z}$	Egész	sbyte, short, int , long
$\mathbb{N}$	Természetes	byte, ushort, uint , ulong
$\mathbb{R}$	Valós	float, double
$\mathbb{L}$	Logikai	bool
$\mathbb{S}$	Szöveg	string
$\mathbb{C}$	Karakter	char

Specifikáció	Algoritmus	Kód
Be: $a \in \mathbb{R}$	a: Valós	double a;

Szekvencia

Algoritmus:

utasítás1
utasítás2
utasítás3

Kód:

```
utasítás1;  
utasítás2;  
utasítás3;
```

Elágazás

Algoritmus:

feltétel	
true	false
utasítások1	utasítások2
...	...

kétirányú

Feltétel1	Feltétel2	...	egyébként
Utasítások1	Utasítások2	...	Utasítások

többsírányú

Kód:

```
if (feltétel) {  
    utasítások1;  
} else {  
    utasítások2;  
}
```

```
if (feltétel1) {  
    utasítások1;  
}  
else if (feltétel2) {  
    utasítások2;  
}  
// ...  
else {  
    utasítások;  
}
```


Megfelelések

Algoritmus	Kód
:=	=
=	==
és	&&
vagy	
nem	!
Be: a	<code>Console.Write("a = "); double.TryParse(Console.ReadLine(), out a);</code>
Ki: a	<code>Console.WriteLine(a); Console.WriteLine("a = {0}", a);</code>

Ellenőrző kérdések

Kérdések

- Milyen lépésekből áll a programkészítés folyamata?
- Mi a specifikáció? Milyen részei vannak? Mi a célja?
- Mi a szerepe a specifikáció egyes részeinek?
- Mi az algoritmus, milyen elemi tevékenységeket tartalmaz?
- Milyen összeállítási módjai vannak az algoritmusnak?
- Hogyan néznek ki a különböző vezérlési szerkezetek struktogrammal írva?
- Hogyan lesz a specifikációból megvalósítás? Hogyan függ össze a specifikáció és az algoritmus?
- Az út, idő ismeretében határozd meg a sebességet! Írd le a feladat specifikációját!
- Számítsuk ki az oldalhosszak ismeretében egy téglalap területét! Írd le a feladat specifikációját!